

**BOSHLANG‘CH TA‘LIMDA SAHNALSHTIRISH FAOLIYATINI
O‘QITISH USULLARI**

Yakubova Ozodaxon Odiljon qizi

*Qo‘qon Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim
yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

Odilova Maxliyoxon Doniyorjon qizi

*Qo‘qon Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim
yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola boshlang‘ich ta‘limda drama faoliyatining o‘zgaruvchan rolini o‘rganadi, kognitiv, hissiy va ijtimoiy rivojlanishni kuchaytiruvchi usullarni o‘rganadi. Rol o‘ynash va improvizatsiyadan tortib, hikoya va ansambl ijrosigacha bo‘lgan bu usullar ijodkorlikni faollashtiradi, til rivojlanishiga yordam beradi va muhim hayotiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Dramaning inklyuziv, ko‘p hissiy tabiati turli xil o‘rganish uslublarini o‘z ichiga oladi, bu qiziqarli va qulay ta‘lim tajribasini ta‘minlaydi. O‘qituvchilar dramaning imkoniyatlarini ochib berishlari bilan, u dinamik rivojlanayotgan dunyoning qiyinchiliklari va quvonchlariga tayyor bo‘lgan har tomonlama rivojlangan shaxslarni shakllantirish uchun dinamik vositaga aylanadi.*

Kalit so‘zlar: *Boshlang‘ich ta‘lim, ijodkorli, kognitiv rivojlanish, sahna, drama, pedagogik, dramaturgiya.*

Kirish

Boshlang‘ich ta‘lim yo‘lini boshlash - bu bola hayotidagi hal qiluvchi davr bo‘lib, unda butun umri davomida ta‘lim olish uchun poydevor qo‘yiladi. Shu nuqtai nazardan, dramatik faoliyatni birlashtirish yosh o‘quvchilarning yaxlit rivojlanishiga yordam beradigan kuchli va dinamik o‘qitish usuli sifatida paydo bo‘ladi. Drama an‘anaviy o‘qitish usullaridan ustun bo‘lib, bolalar uchun kashf qilish, yaratish va o‘zlarini ifoda etish uchun chuqur va tajribali platformani taqdim etadi.

Boshlang‘ich ta‘limda dramatik faoliyatni joriy etish nafaqat estetik yuksalish, balki strategik pedagogik tanlovdur. Dramatik o‘yin orqali talabalar an‘anaviy sinf sharoitlari chegarasidan chiqib, kinestetik va xayoliy tarzda o‘quv dasturi bilan shug‘ullanadilar. Ushbu yondashuv nafaqat yosh ongni o‘ziga jalb qiladi, balki samarali muloqot, hamkorlik va ijodiy muammolarni hal qilish kabi muhim hayotiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi.

Boshlang‘ich ta‘limda dramatik faoliyatni o‘rgatish usullari rolli o‘yin va improvizatsiyadan tortib, hikoya va ansambl ijrosigacha bo‘lgan turli xil usullarni o‘z ichiga oladi. Ushbu usullar bolaning rivojlanishining kognitiv, hissiy va ijtimoiy

jihatlarni tarbiyalash uchun mo'ljallangan. Turli rollarga kirishish orqali talabalar turli nuqtai nazarlarni chuqurroq tushunishadi, empatiya va madaniy xabardorlikni oshiradilar.

Bundan tashqari, dramatik faoliyat tilni rivojlantirish vositasi bo'lib xizmat qiladi, chunki o'quvchilar fikrlarini, his-tuyg'ularini va hikoyalarini ifodalaydi. Dramaning multisensorli tabiati eshitish, vizual va teginish usullarini o'z ichiga oladi, turli xil o'rganish uslublariga mos keladi va yanada inklyuziv ta'lim tajribasini ta'minlaydi.

Ushbu maqolada biz boshlang'ich ta'limda dramatik faoliyatni o'qitishning xilma-xil va ta'sirli usullarini ko'rib chiqamiz. Kognitiv ko'nikmalarni oshirishda rol o'ynashning afzalliklarini o'rganishdan tortib, ijodkorlikni rivojlantirishda hikoya qilish kuchini ochishgacha, biz dramaning boy gobelenini ta'lim vositasi sifatida ko'rib chiqamiz. Ushbu usullarni ochib berar ekanmiz, biz dramaning boshlang'ich ta'limning shakllanish yillarida yaxlit o'rganish uchun kuchli katalizator sifatida paydo bo'lgan o'yin-kulgi chegarasidan qanday oshib ketishini yoritishni maqsad qilganmiz.

Asosiy qism

Boshlang'ich ta'limda dramatik faoliyatni o'rgatish usullari

Boshlang'ich ta'lim dunyosi o'zgaruvchan o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda, o'qituvchilar dramatik faoliyatning yosh o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga chuqur ta'sirini tan olishadi. O'qitish metodologiyasi sohalarini aylanib o'tayotganimizda, dramaning qo'shilishi dinamik va immersiv yondashuv sifatida namoyon bo'ladi, bu nafaqat akademik tushunishni, balki ko'plab muhim hayotiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

Drama pedagogik kuch sifatida

Boshlang'ich ta'limda dramaturgiya mashg'ulotlari pedagogik kuch vazifasini o'taydi, yosh ongni o'ziga rom etib, o'quv muhitiga jo'shqinlik baxsh etadi. Dramatik faoliyatni o'rgatishda qo'llaniladigan usullar xilma-xil bo'lib, ularning har biri bolalarning o'zlarini kashf etishlari va ifoda etishlari uchun o'ziga xos yo'lni taklif qiladi.

Rol o'ynash va improvizatsiya: o'rganishning teatrlashtirilgan timsoli

Dramatik faoliyatni o'rgatishning asosiy usullaridan biri rolli o'yin va improvizatsiyadir. Turli rollarni o'z zimmasiga olish va tasavvur qilingan

stsenariylarga o‘z-o‘zidan javob berish orqali talabalar ijodkorlik va tanqidiy fikrlash dunyosiga kirib boradilar. Tarixiy voqealarni jonlantirish, adabiyot qahramonlarini o‘rganish yoki ilmiy tushunchalarni o‘zida mujassamlashtirgandan qat’i nazar, rolli o‘yinlar an’anaviy darsliklarni o‘rganishdan ustun turadigan tajribali sayohatga aylanadi. Bu usul nafaqat kognitiv qobiliyatlarni rivojlantiradi, balki o‘quvchilar turli qahramonlar o‘rniga qadam qo‘yganlarida empatiyani rivojlantiradi.

Hikoya: hikoyaning kuchini ochish

Hikoya dramatik faoliyat sohasidagi yana bir kuchli usuldir. Ushbu yondashuv orqali o‘qituvchilar nafaqat ijod uchqunlarini yoqibgina qolmay, balki til rivojlanishiga ham yordam beradilar. Hikoyaga xos bo‘lgan hikoya tuzilishi o‘quvchilarga o‘z fikrlarini, his-tuyg‘ularini va g‘oyalarini ifoda etish imkonini beradi. Bu og‘zaki va og‘zaki bo‘lmagan muloqot qobiliyatlarini kuchaytirib, tilni o‘zlashtirish vositasiga aylanadi. Bundan tashqari, guruhlarda hikoya qilishning birgalikdagi tabiati jamoaviy ish va xayoliy olamlarni birgalikda yaratishga yordam beradi, kelajakdagi urinishlarda samarali hamkorlik uchun zamin yaratadi.

Ansambl chiqishlari: hamkorlik va ishonchni rivojlantirish

Ansambl spektakllari, xoh kichik skitslar, xoh kattaroq spektakllar ko‘rinishida bo‘lsin, drama faoliyatining hamkorlik ruhini o‘zida mujassam etadi. Talabalar jamoaviy ishning ahamiyatini bilib oladilar, chunki ular ijroning umumiy muvaffaqiyatiga hissa qo‘shadilar. Tomoshabinlarning olqishlaridan tashqari, bu tajribalar bolalarda ishonch va o‘zini o‘zi qadrlash tuyg‘usini tarbiyalaydi. Sahnada turish, xoh bosh rolda bo‘lsin, xoh yordamchi xarakterda bo‘lsin, talabalarga o‘zlarini akademik sohadan tashqarida ham ifoda etish imkoniyatini beradi.

Multisensor ishtiroki: turli xil ta’lim uslublarini ta’minlash

Drama faoliyatining o‘ziga xos kuchli tomonlaridan biri ularning ko‘p hissiy ishtirokidadir. Vizual, eshitish va teginish usullari birlashib, turli uslublarga ega bo‘lgan o‘quvchilarning ta’lim jarayonida faol ishtirok etishini ta’minlaydi. Ushbu inklyuziv yondashuv o‘quv imtiyozlari spektrini o‘z ichiga oladi va o‘quv dasturini talabalarning keng doirasi uchun ochiq qiladi.

Xulosa

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, boshlang‘ich ta’limda dramatik faoliyatni o‘qitish metodikasi an’anaviy pedagogika chegarasidan chiqib ketadi. Ular ijodkorlik, hamkorlik va muloqot barkamol shaxslarni shakllantirish uchun birlashadigan yaxlit

o'rganishga teatrlashtirilgan odisseyni taklif qiladi. O'qituvchilar ushbu usullarni o'rganish va takomillashtirishda davom etar ekan, dramatik faoliyat yosh onglarning to'liq salohiyatini ochish uchun katalizator bo'lib, ularni nafaqat akademik muvaffaqiyatga, balki jadal rivojlanayotgan dunyoning qiyinchiliklari va quvonchlariga ham tayyorlaydi.

Boshlang'ich ta'lim gobelenida dramatik faoliyatni pedagogik vosita sifatida tadqiq etish o'zining ajralmas ipi sifatida namoyon bo'lib, ijodkorlik, hamkorlik va yaxlit rivojlanishni ta'lim to'qimalariga to'qdi. Dramaviy faoliyatni o'qitishda qo'llaniladigan turli usullarni o'rganishga pardani tortar ekanmiz, bu teatrlashtirilgan yondashuv an'anaviy chegaralardan oshib, yosh o'quvchilar uchun o'zgaruvchan davrni boshlab bergani ayon bo'ladi.

Muhokama qilingan usullar, rol o'ynash va improvizatsiyaning immersiv dunyosidan tortib hikoya qilishning jozibali kuchi va ansambl chiqishlarining hamkorlik ruhigacha, birgalikda dinamik ta'lim tajribasiga hissa qo'shadi. Bu usullar shunchaki bezak emas, balki bola rivojlanishining turli jihatlarini hal qiluvchi strategik vositalardir.

Boshlang'ich ta'limda dramatik faoliyat kognitiv o'sish uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi, tanqidiy fikrlash va ijodkorlik uchqunlarini yoqadi. Ayniqsa, rolli o'yin o'quvchilarga turli xil nuqtai nazardan yashashga imkon beradi, turli qahramonlar va tarixiy voqealarni empatik tushunishga yordam beradi. Hikoyaning xayoliy sohalari nafaqat lingvistik o'yin maydonchasiga, balki hissiyotlarni ifodalash vositasiga aylanadi va o'quvchilarga fikr va his-tuyg'ularini ifodalash uchun xavfsiz joy beradi.

Bundan tashqari, ansambl chiqishlarining birgalikdagi tabiati jamoada ishlash, muloqot va ishonch kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni singdiradi. Sahnada turish, xoh bosh rolda bo'ladimi, xoh ansamblning bir qismi bo'ladimi, o'z-o'zini hurmat qilish va muvaffaqiyat tuyg'usini rivojlantiradigan o'zgaruvchan tajribaga aylanadi.

Drama faoliyatiga xos bo'lgan ko'p hissiy ishtirok turli xil ta'lim uslublarini moslashtirishni ta'minlaydi, bu esa o'quvchilarning keng doirasi uchun ta'limni yanada qulayroq va qiziqarli qiladi. Dramani qabul qilishda o'qituvchilar har bir bola o'zlarining afzal ko'rgan ifoda uslubidan qat'i nazar, porlashi mumkin bo'lgan platformani taqdim etadilar.

Boshlang'ich ta'lim o'z yo'nalishini kelajakka yo'naltirar ekan, dramaturgiya faoliyatining ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Ular nafaqat an'anaviy o'qitish

usullaridan og‘ish, balki har bir bolaning o‘ziga xos salohiyatini tan oladigan ta’limga chuqur siljishni anglatadi. Dramatik faoliyatni o‘rgatish usullari bizni yaxlit yondashuv tomon yo‘naltiruvchi mayoq bo‘lib turibdi, bu erda sahna sinfdan tashqarida dunyoning murakkabliklari va mo‘‘jizalarini qamrab olishga tayyor bo‘lgan yosh ongni tarbiyalash uchun o‘zgaruvchan makonga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Otto, M., & Thornton, J. (2023). RIVOJLANAYOTGAN VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA BOSHLANG‘ICH TA’LIM SIFATI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 832-833.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA INGLIZ TILINI O‘RGATISH TEXNALOGIYALARI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 834-835.
3. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. Educational Research in Universal Sciences, 2(9), 74-94.
4. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA’SIRI: SUN’IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA’SIRI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 7, 65-71.
5. Ikromjonovna, J. S. (2023). BOSHLANG‘ICH SINFLARGA TA’LIM BERISH JARAYONIDA ZAMONAVIY METOD VA VOSITALARNING AHAMIYATI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 581-583.
6. Ikromjonovna, J. S. (2023). THE ROLE OF FOLK TALES AND EPIC MOTIVES IN THE POETRY OF USMAN AZIM. Open Access Repository, 9(4), 545-548.
7. Maxliyoxon, O., & Farangiz, N. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA’LIM O ‘QUVCHILARIGA HAJVIY ASARLARNING O ‘RNI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 36-40.
8. Maxliyoxon, O., & Gulnoza, X. (2024). DRAMA JANRIDAGI ASARLAR TARIXI VA RIVOJLANISHI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 28-31.
9. Maxliyoxon, O., & Dilnura, M. (2024). DRAMA VA UNING TURLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 45-48.
10. Maxliyoxon, O., & Baxtigul, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA MATNDA SO ‘Z ISHLATISH QOIDALARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 9-12.

11. Maxliyoxon, O., & Jumagul, A. (2024). 7-11 YOSHLI BOLALARDA TEZ OQISH VA TEZ AYTISH MASHQLARINING XUSUSIYATLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 32-35.
12. Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA’LIM O ‘QUVCHILARI BILAN MADANIY TADBIRLARNI TASHKIL ETISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 24-27.
13. Maxliyoxon, O., & Ozodaxon, A. (2024). BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARIDA AKTYORLIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 13-16.
14. Maxliyoxon, O., & Diyoraxon, S. (2024). BADIY O ‘QISHDA DIKSIYA NIMA VA UNING TURLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 20-23.
15. Maxliyoxon, O., & Mushtariy, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATIDA BOLALARDA AKTYORLIK QOBILYATINI RIVOJLANTIRISH. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 112-116.
16. Moxira, T., & Maxliyoxon, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA FANI HAQIDA UMUMIY MA’LUMOTLAR. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 49-53.
17. Maxliyoxon, O., & Nafisaxon, Z. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA FANIDA DIKSIYA VA UNI BOSHLANG ‘ICH TA’LIMDA QO ‘LLASH. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 101-106.
18. Maxliyoxon, O., & Munisaxon, A. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA FANIDA XALQARO METODLAR QO ‘LLASH USULLARI VA KAMCHILIKLARI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 95-100.
19. Ayyoma, A., & Maxliyoxon, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA FANINI O ‘QITISHDA XORIJ TAJRIBASI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 107-111.
20. Odilova, M. (2023). BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA 4K MODELINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI. TA’LIM